

Strona samorządowa Rady Działalności Pożytku Publicznego wystąpiła do rady z propozycją korekt przepisów dotyczących tzw. budżetów obywatelskich. W piśmie czytamy, że wprowadzenie stosownej podstawy prawnej do *ustawy o samorządzie gminnym*, poprzez *ustawę z 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych*, stanowi realizację postulatu formułowanego przez część środowisk samorządowych i pozarządowych. Choć niektóre samorządy stały na stanowisku, że obowiązujące dotychczas przepisy art. 5a ustawy stanowiły wystarczającą podstawę prawną do wdrażania budżetów obywatelskich.

Głosowanie nie tylko bezpośrednie i odzwierciedlenie w przepisach o uchwalaniu budżetu

Praktycy odpowiadający za wdrażanie i realizację tzw. budżetów obywatelskich wskazują jednak kilka fragmentów wprowadzonych w art. 5a nowych przepisów, które budzą wątpliwości i wymagają korekt. W opinii autorów, trudny do interpretacji jest zwłaszcza ostatni 7 ustęp, który dodatkowo stanowi niepotrzebne usztywnienie procedur. Te miasta, które wypracowały wspólnie z mieszkańcami określone narzędzia, będą teraz musiały je zmienić, dostosowując do sztywnych zapisów ustawowych. Nie jest to zgodne z zasadą pomocniczości.

Autorzy wniosku proponują m.in., aby głosowanie bezpośrednie nie było jedyną metodą udziału w tym szczególnym procesie konsultacji. Argumentują, że utrwalony zostanie model plebiscytowy tego procesu (który jest coraz częściej krytykowany przez niektóre samorządy), a niemożliwe staną się inne, innowacyjne procedury decydowania o wydatkach w ramach budżetu obywatelskiego, np. w modelu deliberacyjnym, zorientowanym na wypracowywanie przez samych mieszkańców konsensusu.

Wątpliwości budzi m.in. również nieuwzględnienie szczególnych regulacji ustawowych w przepisach dotyczących procedury uchwalania budżetu, zawartych w ustawie o finansach publicznych. Przyjęte ramy ustawowe tej szczególnej formy konsultacji społecznych w sposób istotny ingerują w zadania i uprawnienia zarówno organu wykonawczego w odniesieniu do projektu budżetu JST, jak i w uprawnienia organu stanowiącego przy rozpatrywaniu projektu i uchwalaniu budżetu, określone w ustawie o finansach publicznych, zatem powinny znaleźć w nich odzwierciedlenie.

Propozycje zmian dotyczą przepisów w ustawie o samorządzie gminnym, ale autorzy podkreślają, że analogiczne zmiany należy wprowadzić również w art. 2. w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz w art. 3. w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Propozycje zostały przygotowane na podstawie uwag wypracowanych przez przedstawicieli miast: Dąbrowy Górniczej, Gdyni, Łodzi, Lublina, Sosnowca, Gdańska, Sopotu, Wrocławia, Warszawy, Gliwic, Radomia i Płocka, z udziałem osób reprezentujących organizacje pozarządowe. Propozycje, te zostały również przyjęte przez Zarząd Związku Miast Polskich jako rekomendowane do zmiany. Prezes Związku w dniu 12 marca przekazał je Prezydentowi RP Andrzejowi Dudzie z prośbą o ich poparcie.